

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням приймальної комісії Національної
академії внутрішніх справ
від 23 липня 2025 року, протокол № 10

Голова приймальної комісії
генерал поліції трет'яго рангу

Руслан СЕРБИН

**ПРОГРАМА
ЄДИНОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З МЕТОДОЛОГІЇ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальностями D8 «Право», С4 «Психологія»,
К9 «Правоохоронна діяльність»**

Розглянуто та ухвалено на засіданні
науково-методичної ради Національної
академії внутрішніх справ (протокол № 7
від 24.07.2025)

Київ – 2025

Загальні положення

Програму вступного випробування з єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень для вступу на навчання до Національної академії внутрішніх справ для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальностями D8 «Право», С4 «Психологія», К9 «Правоохоронна діяльність» розроблено відповідно до Програми єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19 травня 2025 року № 740.

Мета єдиного вступного випробування – перевірка готовності вступників до ад'юнктури (аспірантури) до проведення наукових досліджень на найвищому рівні шляхом оцінки їхнього рівня підготовленості до здобуття наукового ступеня доктора філософії. Тест охоплює ключові аспекти методології наукових досліджень, такі як філософські основи науки, методи наукового пізнання, організацію наукової діяльності та принципи академічної доброчесності, що дозволяє оцінити здатність майбутніх аспірантів до самостійної наукової роботи.

Анотація

Процес пізнання, як основа будь-якого наукового дослідження, є складним і вимагає концептуального підходу на відповідній методологічній основі. Для дослідників-початківців дуже важливо мати уявлення про методологію та методи наукової творчості, оскільки на перших кроках до оволодіння навичками наукової роботи найбільше виникає питань саме методологічного характеру. Передусім бракує досвіду у використанні методів наукового пізнання, застосуванні логічних законів і правил, нових засобів і технологій.

Молодий вчений має бути готовим до формування низки компетентностей, умінь та навичок, а також опанувати знаннями щодо критичного аналізу наукової інформації та її оцінювання, а на цій основі виробляти оригінальне рішення, самостійно укладати модель творчої роботи, реалізовувати програму і план власного дослідження;

формуванню низки здатностей, а саме:

до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

організовувати власну розумову діяльність;

застосовувати сучасні ефективні прийоми роботи з науковою та навчально-методичною літературою;

доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат науки;

раціонально використовувати наукові методи пізнання;

організації самостійної науково-дослідної роботи;

самостійно формулювати і обґрунтовувати тему дисертаційного дослідження, визначати об'єкт, предмет, мету і задачі наукової роботи, висувати гіпотези та добирати методику їх доведення;

здійснювати аналіз та інтерпретацію теоретико-експериментальних даних; розуміння особливостей наукової мови та здатність оформляти результати дослідження у різних формах;

вміння полемізувати, аргументуючи та обстоюючи власні думки; захищати результати власного дослідження у встановленій формі.

Узагальнена структура змісту

Найменування розділу	Питома вага розділу
1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі.	20-30
2. Загальне уявлення про методологію наукового дослідження.	40-50
3. Система організації наукової діяльності.	19-29
4. Представлення наукових досліджень.	5-7

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання за темою:

Рівень А. Знання.

Рівень В. Знання, розуміння

ДЕТАЛІЗОВАНА СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

РОЗДІЛ 1. НАУКА ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Відмінності науки від інших складових культури. Наука та філософія, наука та релігія, наука та мистецтво.

Наука як система знань (теорії, закони, гіпотези, поняття, наукові методи). Наука як дослідницька (пізнавальна) діяльність. Види наукової діяльності (згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність»). Наука як соціальний інститут.

Характерні ознаки та функції науки. Наука, ненаука і псевдонаука, проблема демаркації.

Структурні елементи науки, їхня характеристика.

Організація наукової діяльності в Україні.

Історичний, прагматичний, теоретичний, соціальний контекст поняття «наукове дослідження». Зв'язок поняття «наукове дослідження» з іншими поняттями: знання, інформація, розвідка, пошук, відкриття, винахід, прогрес тощо.

Наукове дослідження як процес. Визначення проблеми дослідження. Підготовка, виконання дослідження. Оприлюднення, обговорення й уточнення результатів як стадій (етапів) науково-дослідного процесу.

Поняття відкритої науки (UNESCO). Складові відкритої науки, її цінності та принципи.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологія науки в широкому й вузькому значеннях. Головна мета методології науки. Методологічна основа наукового дослідження

Описова, нормативна, критична, прогностична функції методології науки. Роль методології науки в забезпеченні об'єктивності та надійності наукових досліджень. Міждисциплінарність у сучасній методології.

Структура методології за змістом (принципи, парадигми, цінності, теорії, поняття, методи, прийоми).

Поняття про науковий метод, основні ознаки. Класифікація методів за типом знання, рівнем пізнання, методологією дослідження, способом організації наукового дослідження.

Загальна характеристика методів (емпіричні, теоретичні, загальнонаукові, конкретно-наукові).

Поняття методики. Визначення методики як сукупності конкретних

прийомів і процедур застосування певного методу. Структура методики та вимоги до неї.

Філософська методологія як рівень методології науки. Характеристика загальнонаукової та спеціальнонаукової методології.

Системний підхід як загальнонауковий підхід (сутність, основні вимоги до використання). Поняття системи і структури. Системний аналіз

Характеристика аксіологічного підходу в контексті цінностей наукового знання, наукової діяльності, цінностей вченого.

Наукове пізнання як основа наукових досліджень: поняття, компоненти, принципи та рівні.

Поняття наукової теорії як форми наукового пізнання, її функції.

Об'єктивність і суб'єктивність у виборі методів дослідження. Поняття «методологічного негативізму», «методологічного анархізму» та «методологічної ейфорії».

РОЗДІЛ 3. СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття актуальності наукового дослідження (потреба у вирішенні конкретної наукової та/або прикладної проблеми).

Етапи визначення теми наукового дослідження: огляд літератури, можливості та ресурси дослідника, теоретичне та практичне значення очікуваних результатів.

Визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, розуміння відмінності між цими поняттями.

Поняття наукової новизни: відкриття, уточнення та доповнення наявних знань, удосконалення наявних моделей чи технологій тощо.

Поняття інформації та її ролі в науковому дослідженні. Основні властивості наукової інформації: адекватність, релевантність, правильність, точність, актуальність.

Основні функції наукової інформації. Класифікації джерел наукової інформації. Інформаційно-пошукові системи, ресурси мережі Інтернет (електронні наукові видання, бази даних, репозиторії, архіви).

Проблеми використання штучного інтелекту (академічна доброчесність, порушення авторських прав, вигадкування даних, непрозорість методик).

Методологічна культура науковця, його академічна доброчесність. Види порушень академічної доброчесності: плагіат, самоплагіат, фальсифікація, фабрикація, списування, обман, хабарництво. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Методологічна культура й етика наукової діяльності: поняття, ознаки, принципи.

РОЗДІЛ 4. ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Наукова публікація як структурована презентація наукового дослідження, що містить пояснення сутності певної наукової проблеми, методи й результати її дослідження, науково обґрунтовані висновки.

Функції наукових публікацій: оприлюднення результатів наукової роботи; встановлення пріоритету автора; свідчення про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми; підтвердження достовірності основних результатів, новизни і наукового рівня дослідження; підтвердження факту апробації та впровадження результатів; фіксації завершення певного стану дослідження або роботи в цілому; забезпечення наукової спільноти первинною науковою інформацією.